

CRKVA I SAMOSTAN SVETE MARIJE NA DANČAMA
Družba sestara franjevki od Bezgrješnog začeca iz
Dubrovnika, Matica hrvatska – Ogranak Dubrovnik,
Dubrovnik, 2010. g., 255 str. Uredili akademik Luko
Paljetak i sestra Katica Dabo.

Ova se odlično koncipirana i luksuzno opremljena fotomonografija s izvrsnim znanstvenim, literarnim i drugim priložima sastoji od šest raznolikih dijelova. Iza „Uvodne riječi“ poteklih iz pera vrhovne poglavarice ove Družbe s. Ružice Barić, slijede u poglavlju „Pozdravi“ (str. 10 – 32) tri hvalospjeva Bogorodici čijoj su zaštiti povjereni njihova središnja crkva i samostan na Dančama u Dubrovniku. Ispisali su ih istaknuti hrvatski bibličar, pjesnik i prevoditelj dr. sc. fra Bonaventura Duda (*Zdravo, Zvijezdo mora – Ave maris stella*), dubrovački biskup (od ožujka 2010. zadarski nadbiskup) msgr. dr. sc. Želimir Puljić (*Raduj se, puna milosti!*) i angažirani laik pravnik Stjepan Lice (*Snaga osmjeha*).

Slijedi poglavlje „Povijest“ (str. 33 – 159) sa znanstvenim priložima o povijesti i kulturno-duhovnom naslijeđu ove Družbe, njihove crkve i samostana iz pera šest značajnih hrvatskih znanstvenika: dr. sc. Marijana Sivrića („Legati i darovi Crkvi sv. Marije na Dančama tijekom stoljeća“), akad. prof. dr. Igora Fiskovića („Arhitektura i skulptura Crkve Gospe od Milosti na Dančama“), provincijala franjevačke provincije sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri dr. sc. fra Josipa Sopte („Danče – naše sestre“), tajnice ove Družbe s. Katicice Dabo („Danče – kolijevka Družbe“) te povjesničarâ umjetnosti Karmen Gagro („Zavjetne pločice Gospe od Danača“) i dr. sc. Radoslava Tomića („Slike Lovre Dobričevića i Nikole Božidarevića na Dančama“).

Sukladno njegovom nazivu, u poglavlju „Pravila“ (str. 159 – 177) u izvornom jezičnom izričaju doneseni su „Pravilo i Ustanove za sestre Trećeg reda sv. Franje Asiškoga Zadruga Bezgrješnog začeca ustanovljene u Dubrovniku Danče“ što ga je 15. prosinca 1925. g. odobrio dubrovački biskup Josip Marčelić (1894. – 1928.) za Družbu sestara franjevki od Bezgrješnog začeca iz Dubrovnika te „Obred oblačenja u Treći red (za dumne)“ na latinskom i hrvatskom jeziku. Na hrvatski ga je prevela i prilagodila profesorica Gimnazije Dubrovnik klasična filologinja Jadranka Bagarić. Iz njih se iščitavaju pravila, propisi i uvjeti pod kojima su djevojke primane u ovu Družbu te u njoj proživljavale svoj poziv i zvanje. Jasni, jednostavni i svrsishodni i danas omogućuju življenje i pomlađivanje ove vitalne zajednice u okrilju Katoličke Crkve, koja poniknu kako na duhovnom tako i na fizičkom rubu središta nekad slavne Dubrovačke Republike – Raguze.

U poglavlju „Poezija Danča“ prinesen je šaroliki buket pjesničkih i sličnih umjetničkih ostvarenja: notni zapisi „Gospi od Danača“ i „Himna Gospi od Danača“, „Poezija Danača“ dubrovačkog književnika Ernesta Katića (1883. – 1955.) objavljena 1935. g. u dubrovačkom listu *Dubrava*, ulomak „Na Dančama“ iz knjige *Dubrovačke elegije* pravnik i diplomata Luja Vojnovića (1864. – 1951.) objavljene 1924. g., pjesma „Crkvice pokraj mora“ pjesnika i esejista Frana Alfirevića (1903. – 1956.) ispjevana daleke 1940. g., poema „Veličanstvo mora“ hrvatskog klasika i akademika Dragutina Tadijanovića (1905. – 2007.) napisana 1954. g. upravo kod crkve i samostana na Dančama te njegov osvrt na istu tu pjesmu iz njegove knjige *Poezija. Izabrane pjesne s autorovim komentarima* iz 1973. g., ulomak „Danče“ povjesničara književnosti dr. sc. Slobodana Prosperova Novaka iz njegove knjige *Dubrovnik iznova* objavljene 1989. g., pjesma „Danče“ Voje Šindolića iz njegove knjige *Prelazni prizor* objavljene 1979. g., kratki eseji „Zvono s Danča“ i „Kontumac na Dančama“ iz knjige *Dubrovačke povijesne minijature* dubrovačke književnice Tereze Buconjić Gović objavljene 1997. g., hvalospjev „Gospi od Danča“ isusovca Josipa Sremića izrečen 1998. g. na svetkovinu Gospe od Danača, pjesma „Na Dančama“ što ju je 2003. g. sestrama franjevka od Bezgrešnog začeca u Zagrebu na svetkovinu sv. Franje Asiškog iskazao teolog dr. sc. Ante Tamarut, pjesme „Danče“ iz knjige *Umjetnost* Zlate Plazonjić objavljene 2006. g., Ferda Grazia „S Danča“ iz njegove zbirke *Vječne oči* objavljene 2008. g., „Uvjerenje“ franjevca Miljenka Stojića iz njegove zbirke *Pjesma blizini* objavljene 1995. g. te „Danče Samostan“ dubrovačkog pjesnika Luka Paljetka napisanu 2008. g. upravo za ovu publikaciju. Poglavlje završava dirljivim zagovorom „Ploviti se mora“ upućen Gospi od Danača autora kapetana duge plovidbe

Ivice Zupčića nastao 2008. g. na plovidbi Indijskim oceanom. Dubrovački i drugi pomorci Gospi od Danača stoljećima se utječu „za dobro more“, pozdravljajući je brodskim sirenama ploveći ispred njezine crkve i samostana.

Pretposljednje poglavlje ove publikacije sačinjeno je od „Spomenknjige“ (str. 219 – 235), odnosno od 23 ukusno izabrana utiska šarolikih posjetitelja samostanu i crkvi na Dančama od 1997. do 2007. g. (među kojima se izdvaja onaj britanskog povjesničara i novinara dr. sc. Robina Harrisa kao luci „svetosti i mira u svijetu gdje nema ni jednog ni drugog“) te autoriziranog razgovora akademika Luka Paljetka i časnih sestara s književnikom Dragutinom Tadijanovićem u samostanu na Dančama od 14. svibnja 2003. g.

Posljednje poglavlje ove prekrasne knjige naslovljeno je „Imena“ (str. 238 – 251). Donosi „Kronološki slijed važnijih zbivanja Družbe sestara franjevki od Bezgrješnog začeca iz Dubrovnika“ što su ga priredile sestre ove kongregacije Kornelija Zorić i Katica Dabo, osvrt „S. M. Margarita (Ivanka) Milin obnoviteljica sestara franjevki od Bezgrješnog začeca iz Dubrovnika“ istih autorica, fotografije vrhovnih poglavarica ove Družbe od 1995. do 2013. g., popis imena sestara od 1764. g., te zaključni osvrt „Danče – milosti pune“ autorice s. Katice Dabo.

Prikazujući ovo prekrasno izdanje, koje su crkva i samostan Sv. Marije na Dančama u Dubrovniku – baš kao i toliki naraštaji nesebičnih Bogu posvećenih dumni odnosno časnih sestara koje su kroz njega prošle a brojne i svoj vječni mir uz njega našle iščekujući zov uskrsnih trublji – itekako zaslužili. Potpisnik ovih redaka sa sestrama ove Družbe dijeli radost i veselje povodom izlaska ovog ostvarenja, jer se doista radi o vrijednom djelu što ostaje svjedočiti o neveselim početcima, svrsishodnoj i čestitoj prošlosti i navješćujućoj vedroj budućnosti. Uistinu znano je da časne sestre mogu mnogo blagoslovljenoga učiniti, no ovo djelo kvalitetom, opremom, sadržajem, a nadasve svojom porukom, nadvisuje sva očekivanja!

Ante Škegro